

Toen terug, langs de manshooge Munten (*Mentha sylvestris*) en Wolfspoot, aan den rand van wat ze hier de sloot noemden; wij zouden zeggen een heerlijke beek. Nu nog wat over *Cionus Olivieri*.

De eieren schijnen in de bloem te worden gelegd, en de vreterij der larven schijnt nogal van belang voor de plant. Van een stengel met 42 zaaddoozen die we meenamen, waren er maar 9 ongeschonden. De andere bevatten geen zaad, maar uitwerpselen van de larve, in zes zat ook een cocon, het bekende glasachtige coconnetje van de *Cionus*-soorten, dat de slakjesachtige larve van slijm maakt, dat zij rondom zich afscheidt. Drie waren leeg, drie bevatten de kever, en wel *Cionus Olivieri*; dat was nog een buitenkansje. De meeste leeggegeten zaaddoozen bevatten geen cocon, maar vertoonden een spleetvormige opening, waardoor de larve klaarblijkelijk de vrucht had verlaten; er zaten ook cocons aan den stengel tusschen de vruchten in. Ik zou wel eens willen weten, of dat misschien de *thapsi*-cocons waren. De larve van *C. thapsi* moet ook in de bloem leven.

Onze eigen *Cionus*-soorten leven meest op de *Scrophularia*'s. Hunne cocons zitten tusschen de vruchten in de bloeiwijze en lijken er vrij veel op, zoodat ze niet in het oog vallen.

Den Dolder.

A. STÄRCKE.

EEN EN ANDER UIT DE INSECTENWERELD IN EN OP DEN ST. PIETERSBERG.

DE St. Pietersberg is in vele opzichten merkwaardig, zoowel om zijn verleden als om zijn tegenwoordigen toestand. De bijzondere plaats, die hij in de palaeontologische en geologische geschiedenis van ons land inneemt, neemt hij ook thans nog in op entomologisch gebied.

Zoowel in zijn uitgestrekte gangen, als aan zijn oppervlakte huist menig merkwaardig insect, waarvan de levensgeschiedenis in de laatste jaren ijverig is nagegaan en waardoor vele interessante bijzonderheden aan het licht zijn gekomen. Het zou te veel plaatsruimte vergen een volledige lijst te geven van alle insecten, die aldaar gevonden worden en beter is het, dat ik mij beperk tot de geschiedenis van eenige merkwaardige en zeldzame soorten¹⁾.

Onder de tweevleugeligen (*Diptera*) vindt men de echte grotbewoners (*Troglophil*) die uitsluitend in de grotten leven en daar hun geheele levenscyclus doorlopen. Tot deze *Troglophil* behoort *Polylepta leptogaster* Winn, een 5 mm. groot mugje uit de sub-orde der *Mycetophil*iden. Het diertje heeft zich door zijn levenswijze in de donkere grotten en gangen aangepast aan zijn omgeving en bezit daarom kenmerken, die het onmiddellijk doen kennen als grotbewoner. Wanneer men de wanden der gangen, gelegen op een 50 Meter van den ingang onderzoekt, daar waar het licht nog slechts spaarzaam doordringt, dan vindt men hierop kleine glasheldere, doorzichtige larfjes, hier en daar verspreid. Deze larfjes leven op een zelf gemaakt spinsel, waarop ze zich voortbewegen en laten bij deze voortbeweging een slijmspoor achter, alsof er een slak gekropen had. Ze voeden zich

1) Voor wie meer uitvoerig hieromtrent wil ingelicht worden moet ik verwijzen naar de jaarboeken en maandbladen van het Natuurhistorisch genootschap in Limburg en naar de latere jaargangen van het Tijdschrift voor Entomologie. Het is vooral de *Zeer Eerw. Pater H. Schmitz S. J.* geweest die tijdens zijn verblijf in Zuid-Limburg, de grotten grondig heeft onderzocht en de zeer interessante ontdekkingen maakte onder deze kleine grotbewoners.

met de dunne algenlaag die hier de wanden bedekt, en spinnen al verder kruipend naar links en rechts draden voor zich uit, die zij aan de oneffenheden der wand bevestigen waaraan zij zich voorttrekken.

Door het flauwe schemerlicht, dat hier heerscht, zijn hun oogen geatrofieerd, en bezitten zij alleen nog maar eenige zeer kleine pigmentlooze ocellen. De huid is zeer dun en week, de tracheën weinig ontwikkeld, waardoor de huidademhaling de hoofdzaak is geworden.

De temperatuur in de grotten is het geheele jaar door vrij constant en schommelt hoogstens eenige graden, de vochtigheidstoestand eveneens. Het is daarom, dat men deze larven bijna het geheele jaar door kan vinden, en dat de metamorfose niet gebonden is aan een bepaald jaargetijde.

Wanneer de larve volwassen is geworden, verpopt ze zich en hangt met den kop naar beneden, aan het spinsel vast. Na ongeveer 8 dagen ontpopt zich het kleine mugje. Ook deze heeft zich aangepast aan het leven in de grot. Het lichaam is zeer slank, evenals de lange extremiteiten. Hierdoor wordt een vergroting van het tastoppervlakte verkregen. De oogen echter zijn goed ontwikkeld. Zeer zelden is het diertje buiten de grotten aangetroffen.

Behalve dit mugje werden nog verschillende andere Diptera gevonden, waarvan eenige hun metamorfose doorloopen in de cichoreibedden, die door de eigenaars der grotten hierin aangelegd zijn. Weer anderen ontwikkelen zich in de uitwerpselen der vleermuizen, die in grooten getale de grotten bewonen.

In het geheel werden ongeveer 48 soorten tweevleugeligen in de grotten van Zuid-Limburg aangetroffen.

Onder de andere orden zijn het vooral de kevers, die men kan aantreffen en wel juist die soorten, die men veelal vindt in kelders en onder detritus, o.a. *Quedius mesomelinus* Mrsh., een kleine kortschildkever, die men het geheele jaar door in groote getale vindt. Ook onder de aaskevers (*Silphiden*) zijn een 5 tal soorten in de grotten gesignaleerd, waarvan o.a. *Catops fuscus* Panz. zich in de cichoreibedden ontwikkeld. Onder de overige orden zijn minder vertegenwoordigers.

Een enkel Trichopteron n.l. *Stenophylax concentricus* Zett vindt men zeer veel in den ingang der grot, alwaar zij overdag slapend wordt aangetroffen.

Onder de vlinders zijn het eenige soorten, die meer toevallig in de grotten terecht komen, zonder nu grotbewoners te zijn evenals enkele vliesvleugeligen.

Buiten de grotbewonende insecten, is de St. Pietersberg nog merkwaardig om de insecten, die op den berg zelf voorkomen. Onder de kevers zijn een 17 soorten bekend, die tot nu toe alleen nog maar van de St. Pietersberg bekend zijn o.a. *Harpalus atratus* Latr. var. *subsinuatus* Dfts., *Gyrophaena laevicollis* Kr., *Liodes litura* Steph., *Atomaria peltata* Kr., *Melanophthalma distinguenda* Com., *Byrrhus glabratus* Heer., *Anaspis varians* Muls., *Anaesthetis testacea* F., *Podagricina fuscipes* L., *Bruchidius unicolor* Ol., *Urodon conformis* Suffr., *Gymnetrum collinum* Gyllh., *Rhinocyllus conicus* Fröl., *Minyops carinatus* L., *Magdalis nitidipennis* Boh., *Mecinus Heydeni* Wenck, *Baris cuprirostris* F., *Apion elegantulum* Germ., en verder nog een 12 tal variëteiten van andere soorten.

Van begin Mei tot eind Mei zwermen 's avonds de mannetjes van het junikevertje *Rhizotrogus aestivus* Oliv., een soort, die behalve op den St. Pietersberg, nog alleen maar in Maastricht gevonden is.

In de nesten van de gele weidemier *Lasius flavus*, vindt men het beroemde knotskevertje, *Claviger testaceus* Preyssl.

Onder de vlinders moet als merkwaardigheid genoemd worden de beerrupsvlinder *Callimorpha quadripunctaria* Poda, die tot nu toe uitsluitend bekend is van den St. Pietersberg. In 1921 werd nog een exemplaar aldaar gevangen. Het diertje is ook op den St. Pietersberg zeldzaam geworden. De toenemende cultuur zal wel gedeeltelijk schuld zijn hieraan.

Onder de Rhynchota werden ook eenige zeldzame soorten gevonden o.a. *Neottiglossa inflexa* Wolff., *Eusarcoris aeneus* Scop. — en *melanocephalus* F., *Chlorochroa juniperina* L., *Enoplops scapha* F., *Lygaeus equestris* L., en *saxatilis* Scop., *Eremocoris podagricus* F., var. *alpinus* Garb., *Loxops coecinea* Westw. en onder de Homoptera *Eurysa lineata* Pernin, *Errhomenus brachypterum* Fieb. en *Deltoccephalus socialis* Flor.

In het voorjaar vindt men er de zeer mooie *Triecphora vulnerata* Germ.

Van de overige orden is minder bekend, al hoewel ook hierbij nauwkeurig onderzoek, menige verrassing te wachten staat.

Zoo kweekte Pater Schmitz S. J. uit gallen van *Cynanchum vincetoxicum* (Engbloem), gevonden op de St. Pietersberg, een voor den Nederlandsche fauna nieuwe galmug, de *Contarinia asclepiadis* Giraud en boorvlieg *Euphranta connexa* Loew. Ook de prachtige houtbij *Xylocopa violacea* werd voor het eerst bij Slavante gevonden.

Het zou te betreuren zijn, wanneer de voortschrijdende kalk- en mergelindustrie zich ook van den St. Pietersberg zou meester maken, en daardoor al dit natuurschoon eerlang zal verdwijnen. Daar waar uit ons mooie Zuid-Limburg reeds zooveel natuurschoon is verdwenen door mijn- en mergelindustrie, daar zou het zeker dubbel te betreuren zijn, als ook de St. Pietersberg als slachtoffer zou vallen.

Eygelshoven.

C. WILLEMSE.

DE TWEETANDIGE SPITSSNUITDOL- FIJN VAN THOLEN, 1896-1923.

IN November 1922 ontving ik van den Heer Jan G. Sloff uit Bergen op Zoom bericht, dat hij op Tholen, bij St. Maartensdijk, in den grond wist te zitten het geraamte van een soort dolfijn. Tevens meldde hij mij, dat vele jaren geleden het aangespoelde dier door een hem goed bekend persoon begraven was en dat men nog nauwkeurig de plek kon aanwijzen. De uitnoodiging om, toen het land in den winter braak lag, er naar te komen graven, nam ik gaarne aan en dus ging ik 2 Januari 1923 naar Bergen op Zoom. Den volgende morgen gingen we met een 12-tal gravers van de H.B.S. te Bergen op Zoom naar Tholen en troffen in St. Maartensdijk den Heer Mol, die indertijd het dier op zijn land begroef. Om half elf waren we ter plaatse en wees de Heer Mol ons de plek aan. Het skelet zou zeker 1 M. diep in de klei liggen! Versterkt met nog 3 flinke grondwerkers begon de graverij en om ongeveer 12 uur kwamen voor den dag, juist bij het begin van het grondwater, 3 groote doornuitsteeksels, die inderdaad slechts van een dolfijn konden zijn. Zooals de Heer Mol vertelde, had hij vroeger het dier, na afspekking, in zijn geheel begraven en dus moest het geraamte compleet in de klei zitten. Dit bleek ook weldra.

De wervels lieten zich gemakkelijk vervolgen en voorzichtig werden ze uit de modder opgehaald, gewasschen en geborgen. Zoo werd eerst het midden- en staartdeel gelicht en toen begonnen aan het opzoeken der ribben. Ook deze kwamen alle 20 voor den dag met de daarbij behorende wervels. Schouderbladeren en deelen van de borstvin werden ook gevonden, alsmede het borstbeen. Ten slotte de 7 halswervels, de complete schedel en het tongbeen zelfs! Hier en daar was wel het een en ander gebroken, maar dat kon later best hersteld worden.

Om half drie hadden we het geheele skelet uit de kuil, die al gravend een 4,5 M. lang en 1,5 M. breed was geworden! Na herhaald zoeken of er niets achterbleef, werd het gat weer dichtgegooid en trokken we met 3 aardappelenzakken vol beenderen weg. Een hondekar bracht ze naar St. Maartensdijk en vandaar kregen we alles den volgende morgen